

Nhân lực quản lý thị trường ở Bộ Công Thương trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế

Nguyễn Thị Hoa
Bộ Công Thương

Bên cạnh những ưu việt và sự phát triển ngày càng lớn mạnh của nền kinh tế thị trường thì nền kinh tế này cũng phát sinh những khuyết tật nhất định làm ảnh hưởng đến sự ổn định và minh bạch của nền kinh tế. Chính vì vậy, quản lý thị trường nói chung và nhân lực quản lý thị trường nói riêng đóng vai trò quan trọng trong việc duy trì ổn định, đấu tranh ngăn chặn các hành vi vi phạm pháp luật và góp phần hạn chế mặt trái của nền kinh tế thị trường. Từ đó, ổn định, sản xuất, kinh doanh, đời sống nhân dân được nâng lên, tốc độ tăng trưởng kinh tế ngày càng cao.

1. Vai trò của nhân lực quản lý thị trường ở Bộ Công thương trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế

Thứ nhất, nhân lực quản lý thị trường giúp đảm bảo hiệu quả của nhà nước trong quản lý, điều hành nền kinh tế. Bởi thị trường được đánh giá là khâu quan trọng trong nền kinh tế. Khi thị trường hoạt động, vận hành bình thường theo đúng quá trình kinh tế vốn có của nó, thị trường mới phát huy được chức năng, vai trò hữu ích cho quá trình phát triển kinh tế - xã hội, giúp nhà nước quản lý xã hội hiệu quả, đồng thời đảm bảo giữa vững vị trí, vai trò của nhà nước.

Đặc biệt, trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế, thị trường sẽ xuất hiện ngày càng nhiều những nhân tố, hiện tượng phá vỡ qui trình hoạt động, vận hành thông thường, tất yếu các chức năng, vai trò của thị trường sẽ bị ảnh hưởng tiêu cực, từ đó làm suy giảm hiệu quả của thị trường, dẫn tới suy giảm hiệu quả nền kinh tế. Như vậy, hiệu quả quản lý kinh tế của nhà nước nói riêng và hiệu quả quản lý xã hội nói chung tất yếu cũng suy giảm. Những hành vi vi phạm này là tác nhân phá hoại hoạt động sản xuất, kinh doanh, làm nản lòng những người làm ăn chân chính, bởi lẽ hàng hóa do buôn lậu, trốn thuế, hàng giả tiêu thụ với mức giá thấp hơn, cạnh tranh hơn. Kết quả là nhà nước sẽ thất thu thuế, doanh nghiệp làm ăn chân chính sẽ không tiêu thụ được hàng hóa do mình sản xuất ra. Những hành vi gian lận trên thị trường như thế sẽ làm méo mó các quan hệ thị trường, gây khó khăn cho quá trình quản lý, điều tiết của nhà nước.

Thứ hai, nhân lực quản lý thị trường giúp đảm bảo hiệu quả của nhà nước trong quản lý, điều hành xã hội - văn hoá - môi trường. Nền kinh tế phát triển, thị trường phát triển, mối liên hệ của nó với đời sống xã hội cũng phát triển. Lúc này, ảnh hưởng của

thị trường không chỉ có tác động trong lĩnh vực kinh tế đơn thuần, nó còn có ảnh hưởng tới các mặt khác của đời sống xã hội như văn hóa, giáo dục, y tế, môi trường. Quản lý thị trường trở thành quản lý kinh tế - xã hội, nhân lực quản lý thị trường trở thành nhân lực quản lý kinh tế - xã hội. Vì vậy, để đảm bảo tính hiệu quả trong quản lý kinh tế - xã hội, bảo đảm nguồn thu cho ngân sách nhà nước, bảo vệ môi trường sống an toàn, văn minh, nhà nước phải thực hiện quản lý thị trường thông qua đội ngũ nhân lực quản lý thị trường chất lượng.

Thứ ba, nhân lực quản lý thị trường góp phần giúp xây dựng và phát triển môi trường sản xuất kinh doanh bình đẳng, tạo cơ hội và thuận lợi cho mọi chủ thể tham gia nền kinh tế. Bởi vì thị trường là nơi diễn ra các hoạt động mua, bán hàng hóa dịch vụ. Nó vừa là điểm khởi đầu, vừa là điểm trung gian, vừa là điểm kết thúc, là nơi hội tụ cho những quá trình kinh tế riêng lẻ. Những giá trị do nền kinh tế đem lại chỉ có ý nghĩa trong môi trường sản xuất kinh doanh lành mạnh, công khai, bình đẳng. Tuy nhiên, trong quá trình sản xuất kinh doanh, các chủ thể tham gia thị trường có thể lợi dụng chính sách pháp luật, niềm tin của người tiêu dùng để thực hiện những hành vi tiêu cực nhằm mục tiêu tối đa hóa lợi nhuận, lợi ích. Nếu không kiểm soát, ngăn chặn những hành vi này, tất yếu thị trường sẽ bị méo mó, tạo ra những thông tin, tín hiệu sai lệch cho các chủ thể trong việc đưa ra các quyết định sản xuất kinh doanh. Việc buôn lậu, buôn bán hàng giả, vi phạm thương mại ảnh hưởng xấu đến phát triển sản xuất lưu thông hàng hóa trong nước, môi trường đầu tư và quyền lợi hợp pháp của các nhà sản xuất kinh doanh chân chính, gây thiệt hại quyền lợi của người tiêu dùng. Nếu cơ quan quản lý thị trường không kiểm tra, xử lý không thích đáng sẽ gây nên tình trạng ách tắc sản xuất, tiêu thụ và tạo ra nhiều tác động xấu cho môi trường sản xuất kinh doanh.

2. Thực trạng nhân lực quản lý thị trường ở Bộ Công thương trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế

Về cơ cấu nhân sự, từ năm 2018 đến nay, hoạt động quản lý thị trường đã có sự thay đổi cơ bản theo hướng tập trung, thống nhất theo đúng chức năng quản lý thị trường mà Bộ Công thương được giao. Hiện nay, Bộ Công thương trực tiếp quản lý, điều hành Tổng cục quản lý thị trường và toàn bộ các Cục Quản lý thị trường tại 63 tỉnh, thành phố. Như vậy, các hoạt động quản lý thị trường mà lực lượng Quản lý thị trường thực hiện đều theo sự chỉ đạo, giám sát, kiểm tra trực tiếp của Bộ Công thương. Năm 2018, Tổng cục Quản lý thị trường đã xây dựng, báo cáo Bộ Công thương trình Thủ tướng Chính phủ ký Quyết định số 34/2018/QĐ-TTg ngày 10/8/2018 quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Tổng cục Quản lý thị trường trực thuộc Bộ Công thương. Theo đó, lực lượng Quản lý thị trường được tổ chức thành hệ thống ngành dọc bảo đảm thực hiện thống nhất trong quan hệ chỉ đạo, điều hành xuyên suốt nhằm thực hiện hiệu quả nhiệm vụ kiểm tra, kiểm soát, đấu tranh chống các vi phạm về kinh doanh hàng hóa nhập lậu, hàng giả, hàng cấm, hàng kém chất lượng, chống gian lận thương mại và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng.

Về tổ chức nhân sự, được tổ chức tinh gọn, bảo đảm thực hiện đúng chủ trương của Đảng về việc sắp xếp theo mô hình liên tỉnh, liên huyện đối với các cơ quan tổ chức theo ngành dọc tại Nghị quyết số 18-NQ/TW ngày 25/10/2017 của Hội nghị Trung ương 6 khóa XII. Theo đó, lực lượng Quản lý thị trường được tổ chức thành hệ thống ngành dọc bảo đảm thực hiện thống nhất trong quan hệ chỉ đạo, điều hành xuyên suốt nhằm thực hiện hiệu quả nhiệm vụ kiểm tra, kiểm soát, đấu tranh chống các vi phạm về kinh doanh hàng hóa nhập lậu, hàng giả, hàng cấm, hàng kém chất lượng, chống gian lận thương mại và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng.

Về chất lượng nhân lực, lực lượng quản lý thị trường hoạt động có tính đặc thù cao, thẩm quyền trách nhiệm lớn nhưng lại mang tính độc lập, thậm chí đơn lẻ. Do đó, lực lượng Quản lý thị trường Bộ Công Thương đã được củng cố, kiện toàn thành lực lượng chuyên trách thực thi pháp luật trên thị trường; hệ thống cơ sở vật chất, trang thiết bị, điều kiện làm việc từng bước được cải thiện. Công chức Quản lý thị trường được trang bị đồng phục, cờ hiệu, phù hiệu, cấp hiệu, biển hiệu, được cấp Thẻ kiểm tra thị trường, được sử dụng công cụ hỗ trợ, phương tiện chuyên dùng trong khi thực thi nhiệm vụ; có các ngạch công chức chuyên ngành, tiêu chuẩn các ngạch và bảng lương riêng. Công tác đào tạo được quan tâm và thực hiện hiệu quả. Bộ luôn quan tâm và tạo điều kiện để cán bộ, công chức được tham gia

các khóa tập huấn, bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn; động viên cán bộ, công chức tích cực tự học tập, nghiên cứu, cập nhật chính sách, văn bản pháp luật để nâng cao kỹ năng, nghiệp vụ đáp ứng nhiệm vụ được giao. Trong công tác đào tạo, Bộ chú trọng đào tạo cả chuyên môn nghiệp vụ và đạo đức nghề nghiệp. Công tác đào tạo đã được Bộ triển khai hàng năm, góp phần củng cố và xây dựng lực lượng quản lý thị trường trong toàn hệ thống chuyên nghiệp, minh bạch, hiệu quả.

Về vai trò người đứng đầu, Bộ luôn xác định: “Người đứng đầu là nhân tố quyết định”, có vai trò trung tâm đoàn kết nội bộ của người đứng đầu, định hướng cho tập thể cùng phát triển.

Mặc dù đạt được những kết quả tích cực như vậy, nhưng chất lượng nhân lực quản lý thị trường của Bộ Công Thương vẫn còn một số hạn chế như sau:

Một là, năng lực và trình độ chuyên môn của cán bộ, công chức quản lý thị trường ở một số đơn vị chưa đồng đều; đa số cán bộ quản lý thị trường được hình thành từ các nguồn đào tạo khác nhau nên một bộ phận vẫn làm việc theo kinh nghiệm, chưa có sự chuyên sâu; đặc biệt, vẫn chưa có trường đại học nào ở Việt Nam đào tạo chính quy ngành quản lý thị trường.

Hai là, sự lạc hậu, chậm đổi mới trong nhận thức, hành động, sự lỏng lẻo trong công tác phối hợp các lực lượng khác cũng là điểm yếu của lực lượng quản lý thị trường, không phù hợp trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế.

Ba là, lực lượng Quản lý thị trường của Bộ còn mỏng, phải tổ chức quản lý, kiểm tra số lượng lớn doanh nghiệp, hộ kinh doanh, đồng thời phải tham gia nhiều nhiệm vụ khác do chính quyền địa phương giao như phòng chống dịch bệnh, giải tỏa chợ, tham gia các Đoàn kiểm tra liên ngành trong khi nguồn lực về cơ sở vật chất, con người còn hạn chế là khó khăn đối với công tác kiểm tra, kiểm soát.

Bốn là, vẫn còn một số cán bộ, công chức buông lỏng quản lý, chưa chấp hành đúng quy định trong hoạt động công vụ, dẫn đến sai sót trong quy trình kiểm tra, xử lý vi phạm hành chính. Tham nhũng tiêu, cực còn tồn tại là biểu hiện suy thoái về đạo đức nghề nghiệp và chính trị tư tưởng khiến chất lượng nhân lực quản lý thị trường của Bộ suy yếu.

Năm là, kinh phí hoạt động thiếu thốn, đặc biệt là kinh phí giám định, kiểm định chất lượng hàng hoá ảnh hưởng đến việc kiểm tả, xử lý vi phạm về hàng giả, hàng kém chất lượng, nhất là kiểm tra mặt hàng phân bón; kinh phí tiêu hủy hàng giả, hàng kém chất lượng; việc lưu giữ, bảo quản hàng hoá chờ xử lý gặp nhiều khó khăn vì không có kho chuyên dụng để bảo quản tang vật, phương tiện chờ xử lý. Do đó, cũng ảnh hưởng đến chất lượng hoạt động của cán bộ quản lý thị trường Bộ Công Thương.

Sáu là, trang thiết bị, phương tiện nghiệp vụ của lực lượng Quản lý thị trường còn thiếu thốn, lạc hậu, chưa đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới. Nhiều Đội Quản lý thị trường vẫn phải thuê hoặc mượn trụ sở làm việc, không có đủ phương tiện làm việc.

3. Giải pháp nâng cao chất lượng hoạt động của nhân lực quản lý thị trường ở Bộ Công thương trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế

Thứ nhất, xây dựng lực lượng quản lý thị trường hiện đại, có trình độ chuyên môn cao, đặc biệt là xây dựng đội ngũ phản ứng nhanh, nhanh nhạy nắm trước, biết trước tình hình; khi có bất kỳ sự việc nào, phải lường trước các tình huống để xử lý kịp thời; có đạo đức nghề nghiệp, liêm khiết chính trực nhằm thực hiện có hiệu quả công tác đấu tranh chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại để bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng và các doanh nghiệp, đặc biệt chống vi phạm trên môi trường thương mại điện tử; xử lý vi phạm về xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ; tập trung xây dựng và tổ chức thực hiện Đề án luân chuyển, điều động cán bộ trong toàn lực lượng.

Thứ hai, nâng cao hiệu quả thực thi công vụ, phòng chống hiệu quả, triệt để tham nhũng, tiêu cực. Cần tăng cường hoạt động kiểm tra, thanh tra công vụ thường xuyên và đột xuất đối với công chức, từng đơn vị trực thuộc Tổng cục Quản lý thị trường; xử lý nghiêm công chức vi phạm, đặc biệt là hành vi bảo kê, tiếp tay cho buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả đảm bảo tính răn đe, phòng ngừa. Bên cạnh đó, cần tiếp tục mở các đợt nghiên cứu, quán triệt về chính trị, tư tưởng, nghiệp vụ, pháp luật cho toàn lực lượng, nhất là việc quán triệt và thực hiện nghiêm các quy định của ngành, chỉ đạo của Bộ trưởng và lãnh đạo Bộ, lãnh đạo Tổng cục trong thực thi nhiệm vụ của mình.

Thứ ba, đối với đội ngũ cán bộ, cần có chế độ đãi ngộ tốt với đội ngũ cán bộ quản lý thị trường, cần có chế tài thưởng phạt phân minh. Đối với việc đào tạo cử nhân quản lý thị trường, xây dựng lực lượng quản lý thị trường chính quy, chuyên nghiệp, hiện đại, đáp ứng nhu cầu xã hội trong bối cảnh hiện nay là vô cùng cần thiết. Bộ cần phối hợp với một số trường Đại học uy tín trên cả nước để đào tạo chính quy ngành quản lý thị trường nhằm đáp ứng yêu cầu sử dụng cán bộ.

Thứ tư, người đứng đầu là người có năng lực quản lý cán bộ, tài chính, chuyên môn, gương mẫu, bao dung, kiên quyết, dám làm, dám chịu trách nhiệm. Bên cạnh đó, cần gạt bỏ tư duy nhiệm kỳ, tuổi tác trong bổ nhiệm. Có như vậy, đơn vị mới trở thành khối đoàn kết, hoàn thành nhiệm vụ.

Thứ năm, tăng cường kết nối, phối hợp lực lượng quản lý thị trường của Tổng Cục Quản lý thị trường với Các Cục Quản lý thị trường trên cả nước để kịp thời xử lý các tình huống phát sinh; đồng thời giúp cho hoạt động Quản lý thị trường diễn ra nhịp nhàng, có hiệu quả cao nhất.

Thứ sáu, đẩy mạnh số hoá, trang bị những trang thiết bị kỹ thuật hiện đại dựa trên nền tảng ứng dụng công nghệ thông tin vào công tác quản lý điều hành và công tác kiểm tra, xử lý vi phạm hành chính nhằm đáp ứng yêu cầu hiện đại hoá công tác quản lý, yêu cầu hội nhập với thế giới, góp phần tạo thuận lợi hỗ trợ cho hoạt động sản xuất kinh doanh của cá nhân và các tổ chức kinh doanh trong và ngoài nước; đồng thời, giảm khâu trung gian, tăng năng không cần thiết giúp khắc phục tình trạng cán bộ mỏng.

Thứ bảy, tăng cường công tác thông tin truyền thông. Ban hành quy chế hoạt động, xây dựng cổng thông tin điện tử của Tổng Cục Quản lý thị trường - Bộ Công thương hoạt động có hiệu quả; phối hợp với cơ quan thông tin đại chúng, báo, đài, truyền hình nhằm đảm bảo cung cấp thông tin có tính thời sự cao, kịp thời, phong phú, đa dạng về nội dung thông tin. Thường xuyên cập nhật, biên tập và xây dựng các phóng sự bài viết có chất lượng, nhằm cổ vũ động viên cán bộ công chức thực hiện tốt nhiệm vụ được giao, đồng thời là kênh thông tin tin cậy của tổ chức, cá nhân và doanh nghiệp trong và ngoài nước có nhu cầu tìm hiểu, tư vấn về pháp luật kinh doanh thương mại dịch vụ, cũng như người tiêu dùng cần tư vấn trong việc lựa chọn mua sắm hàng hóa, dịch vụ./.

Tài liệu tham khảo

Thủ tướng Chính phủ (2018), Quyết định số 34/2018/QĐ-TTg ngày 10/8/2018 quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Tổng cục Quản lý thị trường trực thuộc Bộ Công thương, Hà Nội.

Ban Chấp hành (2017), Nghị quyết số 18-NQ/TW ngày 25/10/2017 của Hội nghị Trung ương 6 khóa XII một số vấn đề về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, Hà Nội.

Chính phủ (2008), Nghị định số 27/2008/NĐ-CP ngày 13/3/2008 của Chính phủ sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 10/CP ngày 23 tháng 01 năm 1995 của Chính phủ về tổ chức, nhiệm vụ và quyền hạn của Quản lý thị trường, Hà Nội.